

права інтелектуальної власності. Проблема контрафакту / В. Ковальський // Теорія і практика інтелектуальної власності. – № 6 (38). – 2007. – С. 17).

О. Штефан стверджує, що піратство завдає шкоди усім особам, які задіяні у процесі створення, відтворення і розповсюдження об'єктів авторського права. Автори не отримують винагороди за використання своїх творів; видавці, виробники фонограм, розповсюджувачі – не отримують відповідного прибутку та втрачають частину потенційних покупців; покупці – з одного боку, мають комерційну вигоду, купуючи дешеві піратські твори, а з іншого – користуються неякісною продукцією; держава – не отримує відповідних відрахувань до бюджету за використання об'єктів авторського права, в результаті чого скорочуються видатки на культуру. Таким чином, на рівні держави піратство створює загрозу для розвитку національної культури, оскільки автори, видавці, виробники фонограм та інші особи, які сприяють авторам у розповсюдженні їх творів, втрачають фінансову підтримку. Піратство робить невідгідним витрачання часу, зусиль, досвіду для створення нових, оригінальних, якісних творів, внаслідок чого споживач продукту культури вимушений задовольняти свої культурні потреби другорядною продукцією, яка не є продуктом вищого ґатунку як за змістом, так і за формою (Штефан О. Дещо до питання про порушення у сфері авторського права / О. Штефан // Теорія і практика інтелектуальної власності. – № 6. – 2009. – С. 6)

На підставі усього вищевикладеного можна зробити висновки. По-перше, не всі вважають піратство в авторському праві лише негативним явищем. По-друге, така позиція наводить все більше прихильників, навіть серед самих правоволодільців. Раціональне зерно в позиції «за піратство» все ж таки проглядається, однак при цьому слід уточнити, що боротися з цим явищем потрібно, але не методом жорстких заборон та великих санкцій, оскільки такі методи приведуть лише до об'єднання суспільства на захист піратства. Тема піратства в авторському праві стає все більш актуальною, безперервний технічний прогрес ставить все більше питань перед науковцями та практиками. Відповіді на ці питання не можливо знайти вивчаючи лише негативну сторону явища, і тому розуміння причин позитивного відношення до піратства має велике значення.

Володіна В. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права*

ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СКЛАДІ ВІДУМЕРЛОЇ СПАДЩИНИ

Із прийняттям нового Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) у 2003 році відбулася реформа спадкового права, основними досягненнями якої було збільшення кількості черг спадкоємців за законом з

двох до п'яти, максимальне усунення держави від спадкування. Але все ж таки в умовах демографічної кризи випадки коли спадщина визнається відумерлою на практиці зустрічаються все частіше.

У сучасному спадковому праві законодавець не відмежує права інтелектуальної власності та майнові права взагалі. Саме тому, на правовідносини спадкування прав інтелектуальної власності поширюються загальні положення про спадкування книги шостої Цивільного кодексу України. Представляється, що такий підхід є не досить вірним, а тому тут можливі дуже серйозні соціальні і правові помилки. Одним із невирішених питань у законодавстві залишається питання оформлення прав на відумерлу спадщину, у складі якої є права інтелектуальної власності. Нажаль і у вітчизняній літературі це питання не знаходить свого чіткого відображення. Саме тому цей напрям дослідження є не тільки новим, а й актуальним для сучасної правової науки.

Отже, на сьогодні не має підстав заперечувати можливість спадкування прав інтелектуальної власності у складі відумерлої спадщини, але хто ж отримує свідоцтво про право на спадщину авторського права і як далі відбувається реалізація цього права?

Згідно зі ст. 1277 ЦК України, у разі відсутності спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини, а також відмови від її прийняття орган місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини зобов'язаний подати до суду заяву про визнання спадщини відумерлою. Заява про визнання спадщини відумерлою подається після спливу одного року з часу відкриття спадщини. Спадщина, визнана судом відумерлою, переходить у власність територіальної громади за місцем відкриття спадщини.

Але слід мати на увазі, що в такому випадку закон не визнає територіальну громаду спадкоємницею відумерлого майна.

На жаль, на місцевому рівні, поза увагою залишаються питання спадкування прав інтелектуальної власності у складі відумерлої спадщини. Так, у м. Одесі діє розпорядження Одеського міського голови № 23-01р від 21.01.2011 «Про затвердження Порядку поводження з відумерлою спадщиною». Дія цього порядку поширюється на відносини, що виникають при визнанні за територіальною громадою міста Одеси права власності на нерухоме майно (земельні ділянки, будинки, будівлі, споруди, жилі та нежилі приміщення у будинках), розташоване в адміністративно-територіальних межах міста, а також на рухоме майно, цінні папери та грошові кошти, що визнані судом відумерлою спадщиною, і регламентує питання виявлення такого майна, його обліку, набуття територіальною громадою прав на нерухоме та рухоме майно.

Таким чином, у діючому законодавстві України, у роз'ясненнях органів держави, регламентується правило про спадкування територіального

громадою відумерлої спадщини, але не роз'яснюється порядок реалізації даної норми закону відносно майнових прав інтелектуальної власності.

Для усунення прогалин в законодавстві необхідно вирішити питання про правовий статус майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності у складі відумерлої спадщини, визначити орган у складі виконавчих органів місцевого самоврядування, який би здійснював реалізацію даних прав та захист від порушень, а також внести необхідні зміни в розпорядження відповідних міських голів, регламентуючи детально даний порядок.

У дореволюційній Росії це питання вирішувалося кардинально. В одному випадку спадщина, що залишилась без спадкоємців не ставала відумерлою. Цей випадок як раз і стосувався авторського права. За Законом від 20 березня 1911 р., якщо автор не розпорядився за життя своїм авторським правом і після нього не залишилося спадкоємців, то авторське право припинялося з дня смерті автора, а не переходило до держави чи іншим спілкам. У такому випадку юридична практика вважала авторське права суспільним надбанням.

Сучасне законодавство не врахувало досить багатий досвід в цьому питанні Російської імперії. Насамперед це пов'язано з відсутністю напрацьованого механізму використання вільних об'єктів інтелектуальної власності. У будь-якому випадку, держава відкрито демонструє свою боязнь втратити контроль над інтелектуальною власністю її громадян.

На жаль, в розумінні багатьох юристів, нотаріусів особливо, авторське право є таким же майном, як і все інше, на що видається свідоцтво про право на спадщину.

Зокрема, виходячи з відсутності належної законодавчої бази, авторське право не виділяється в самостійний об'єкт в системі об'єктів цивільного права. Звідси походять і наступні помилки в оформленні спадщини. Про небажання багатьох нотаріусів, що займаються, як відомо, таким оформленням, вдаватися в оцінку правової природи авторських прав свідчить прийнята форма свідоцтва про право на спадщину, яка використовується в однаковій мірі і на об'єкти речового права, і на об'єкти інтелектуальної власності.

Викладене свідчить про необхідність проведення досліджень у даній сфері з метою вироблення пропозицій по удосконаленню чинного законодавства про спадкування прав інтелектуальної власності. Взагалі питання пов'язані зі спадкуванням відумерлої спадщини потребують серйозного перегляду та уваги з боку законодавчого органу з метою усунення юридичних і логічних протиріч.